

Läroplan för
svenska som
andraspråk

2012

Läroplanen är resultatet av ett
samarbete mellan Karleby, Kronoby,
Larsmo, Pedersöre, Jakobstad och
Nykarleby

SVA

Förord

Läroplanen för svenska som andraspråk (SVA) har sammanställts av en arbetsgrupp med medlemmar från alla kommuner i nejden. Arbetet baserar sig på *Svenska som andraspråk* som finns i grunderna för grundskolans läroplan 2004.

Medlemmarna i arbetsgruppen har varit:

Liselott Gustafsson, timlärare I förberedande undervisning i Kronoby

Susanne Svanberg-Nylund, timlärare i invandrarundervisning i Nykarleby

Ann-Britt Forsblom, koordinator och specialbarntädgårdslärare i Pedersöre

Inger Portin, timlärare I förberedande undervisning i Pedersöre

Terese Grankulla, timlärare i förberedande undervisning i Larsmo

Petra Weckström, koordinator för specialundervisningen i Karleby

Jenny Ek, timlärare i förberedande undervisning och SVA i Jakobstad

Catharina Lunabba-Domars, koordinator för specialundervisningen i Jakobstad, sammankallare och sekreterare

Jakobstad 30.3.2012

Innehåll

Läroplan för svenska som andraspråk inom den grundläggande utbildningen	3
Organisation	3
Allmän målbeskrivning	4
Centralt innehåll	5
Nybörjarnivå:	6
Avancerad nivå:	7
Arbetsätt	8
Bedömning av elevens kunskaper	10
Direkt bedömning	10
Indirekt bedömning.....	10
Bedömningskriterier för slutbedömningen	11
Litteratur och internetlänkar	14

Läroplan för svenska som andraspråk inom den grundläggande utbildningen

Elever vars modersmål inte är svenska, finska eller samiska har om det är nödvändigt, rätt att få undervisning i svenska som andraspråk i stället för modersmål och litteratur. Svenska som andraspråk ska helst ordnas parallellt med undervisningen i modersmål och litteratur och antalet årsveckotimmar ska vara lika många. Mål, innehåll och elevbedömning skiljer sig dock från lärokursen i modersmål och litteratur. Utgångspunkten för svenska som andraspråk är elevens helhetsituation.

Inläringen i svenska som andraspråk är inte bunden till årskurser utan till nivåer. Elevens förkunskaper, inlärningsbakgrund och inlärningsframsteg avgör på vilken nivå eleven studerar. Syftet med undervisningen i svenska som andraspråk är att eleverna ska få en funktionell språklig förmåga, vilket är en förutsättning för att de ska kunna tillgodogöra sig undervisningen i de övriga skolämnena. Ytterst är syftet att eleverna ska uppnå en sådan språklig nivå att de kan leva och verka i samhället på samma villkor som de som har svenska som modersmål. Svenska som andraspråk är ett ämne för alla elever med annat modersmål än svenska, finska eller samiska oberoende av nivå.

Läroplanen är indelad enligt nivåerna *nybörjar, medel och avancerad* nivå.

Läraren bestämmer vilken nivå som lämpar sig bäst för eleven genom att kontinuerligt utvärdera elevens framsteg och prestationer.

Organisation

I förskolan är ämnet integrerat med den vanliga verksamheten, eventuellt kan eleverna delta i smågruppsundervisning tillsammans med elever i de lägre klasserna.

I åk 1 - (5)6 undervisas ämnet i små grupper indelade enligt elevernas förkunskaper i mån av möjlighet. Även läxstöd och språkstöd i klassen av kompanjonlärare erbjuds i mån av möjlighet.

I åk (6)7 - 9 undervisas ämnet, parallellt med modersmål och litteratur om möjligt, i små grupper. Eleverna ska också kunna få språkstöd i klassen/alternativt i mindre grupper och vid behov hjälp med läxorna.

Allmän målbeskrivning

Under den grundläggande utbildningen är målet att eleven ska lära sig:

- att förstå tal i normalt tempo
 - i dialog om allmänna ämnen
 - när läraren pratar och ger instruktioner på lektionerna
 - i media som berör bekanta ämnesområden

- att klara sig i vardagliga, praktiska situationer som bygger på talkommunikation både i och utanför skolan, dvs. att förstå andra och själv kunna göra sig förstådd på svenska, uttrycka känslor och tankar

- att förstå text som behandlar olika läroämnen och ämnesområden, både skönlitterär text och faktatext

- att kunna läsa självständigt, förstå, tolka och uppleva olika slag av texter, kunna välja lämplig litteratur för att utvidga sitt ordförråd och sin språkförståelse och för att vidga sin uppfattning om omvärlden

- att skriva logiskt strukturerade texter, både egna texter och texter som anknyter till undervisningen

- att utveckla sin språkliga medvetenhet och sin språkkänedom

- att känna igen sina egna effektiva inlärningsstrategier och kunna använda dem för att också utveckla och ta till sig nya strategier i lärandet

- att kunna använda och utveckla sina språkkunskaper under lektioner i övriga ämnen och utanför klassrummet

- att kunna använda sig av de medier som står till buds i vårt samhälle
 - informationsökning i böcker, uppslagsverk, tidskrifter, massmedier och på internet och känna till hur man sovrar i informationsmängden med ett källkritiskt förhållningssätt

- att kunna jämföra sin egen kultur med den finländska - både när det gäller ursprung och nutid, samt att kunna värdesätta och fungera i harmoni med bägge kulturerna.

Centralt innehåll

Ämnes- och temaområden

- Jag och min bakgrund; familj, släkt, vänner
- Hem och boende; hus, rum, möbler
- Skolan
- Vardagslivet; kropp och klädsel, hygien, mat och dryck, vanor, uppförande, känslor och känslotillstånd
- Kultur och traditioner; egna och landets
- Socialt samspel; intressen, fritid, lek, idrott, bibliotek, café- och restaurangbesök, sociala medier (telefon, sms och internet)
- Hälsa och välbefinnande; motion, friskvård, sjukvård
- Arbete; olika yrken och arbetsplatser
- Miljö och landskännedom
 - årstider och naturfenomen, tid och tidsbegrepp, siffror
 - väder
 - natur och miljö, djur och växter
 - stad och landsbygd
- Samhälle; massmedier
- Resor; bil, tåg, båt, flyg, andra länder

Nybörjarnivå:

Tala och lyssna: <ul style="list-style-type: none">– Berätta om sig själv, familj och släkt– Träna korrekt uttal– Att återberätta, hörförståelse– Turtagning i diskussion– Olika lekar och spel i små grupper– Dramatisera olika känslor och yrken	Skriva och läsa: <ul style="list-style-type: none">– Grunderna i skriftlig framställning:<ul style="list-style-type: none">▪ Stor bokstav i början av meningar och vid namn▪ Skiljetecken i slutet av meningar▪ Korrekt stavning av enkla och bekanta ord– Att använda datorn som hjälpmedel– Att använda ordböcker och uppslagsverk– Högläsning och tyst läsning i egen takt– Läsförståelse– Skriva brev, enkla bokreferat
Grammatik och språklära: <ul style="list-style-type: none">– Frågeord– Ordklasser<ul style="list-style-type: none">▪ Substantiv: singular och plural, bestämd och obestämd form▪ Verb; olika tidsformer▪ Adjektiv▪ Pronomen▪ Räkneord	Ordförråd: <ul style="list-style-type: none">– Utveckla basordförrådet om<ul style="list-style-type: none">▪ mat▪ möbler▪ kroppen▪ kläder, väder▪ skolan▪ gården▪ närmiljön▪ sport och fritid– begrepp i de aktuella läroämnena
Kultur och traditioner: <ul style="list-style-type: none">– Sånger, fester, årstider– Finland i jämförelse med andra länder– Regler i skolan och samhället (trafiken)– Allemansrätten	Litteratur: <ul style="list-style-type: none">– Att väcka intresse för läsning– Att känna till några författare och deras verk– Biblioteksbesök: Sagor, berättelser och poesi– Finlandssvenska författare: Zacharias Topelius, Tove Jansson– Författare som skriver lättläst, exempelvis Helena Bross, Johan Rundberg, Christine Nöstlinger– Övrig litteratur: Astrid Lindgren

Medelnivå:

Tala och lyssna: <ul style="list-style-type: none">– träna ett korrekt uttal– delta i diskussioner som berör bekanta teman eller egna intressen– kunna återberätta vissa situationer eller ett visst textinnehåll– öva att uttrycka egna åsikter– använda sig av fritt tal med enkel grammatik– uppfatta skillnader mellan tal- och skriftspråk– uppfatta skillnader mellan standardsvenska och dialekt	Läsfärdighet och läsförståelse: <ul style="list-style-type: none">– öva sig att läsa flytande– läsa relevant skönlitteratur (förkunskaper, åldersmässiga)– urskilja det väsentliga i en läst text– bedöma sanningshalt i faktatexter– öva att läsa ljudstridiga ord, o/å, e/ä, u/y, ng-, j-, tj-, sj-ljud
Skriftliga färdigheter: <ul style="list-style-type: none">– skriva texter i olika genrer– skriva fullständiga meningar– använda skiljetecken– kunna använda elementära funktioner i skrivprogram på dator	Grammatik och språklära: <ul style="list-style-type: none">– känna igen substantiv, adjektiv och verb– komparera ordklasser rätt– förstå rimord– öva på användning av motsatsord

Avancerad nivå:

Skriftliga färdigheter: <ul style="list-style-type: none">– uttrycka sig felfritt i enkel text– återberätta med egna ord– producera sammanhängande text med inledning, innehåll och avslutning– fördjupa skrivfärdigheten genom att skriva olika sorters text, t.ex. referat, beskrivning, berättelse, argumenterande text, insändare, ansökan, brev, rapport och essäsvår– rätta egen text och reflektera över andras– textproduktion	Grammatik och språklära: <ul style="list-style-type: none">– fördjupa kännedomen om språkets uppbyggnad<ul style="list-style-type: none">▪ subjekt, predikat, direkt och indirekt objekt, adverbial, attribut▪ huvudsats och bisats– öva på att använda synonymer och idiomatiska uttryck– känna till skillnaderna mellan formellt och informellt språk
Kultur och traditioner: <ul style="list-style-type: none">– reflektera över likheter och olikheter mellan den egna kulturen och andra länders kultur	Litteratur och andra medier: <ul style="list-style-type: none">– självständigt läsa skönlitteratur anpassad efter elevens ålder och förstå det lästa

	– bekanta sig med finländsk och annan nordisk litteratur– bekanta sig med svenskspråkiga medier

Arbetsätt

Skapa förförståelse, bilder, samtal, skrivuppgifter, läsning, korsord, rollspel, lekar, studiebesök, naturen som klassrum, film, intervjuer, fotografering, ordböcker/lexikon, praktiskt (baka, skapa, måla, bygga), sjunga, repetera .

Temahelheter

Att arbeta med ett tema från olika infallsvinklar. Arbeta flexibelt och varierat så att eleverna möter temat på olika sätt. Det är önskvärt att man under varje lektion skriver, läser och diskuterar. Att arbeta med tema kan stöda inläring av sakkunskap men också utmana eleven att tänka kreativt och utveckla sin fantasi.

Laborationer

Laborera med grammatik, sammansatta ord, vokalljud i ord, hitta rätt ordningsföljd på ord i en mening, sätta bilder i ordningsföljd enligt händelseförlopp till en bildserie, göra egna ordböcker, laborera med bilder på olika sätt

Vidgat textbegrepp

Använda sig av och själv producera både bild och text, använda sig av skrivna texter, talade texter, serier, filmer, radioprogram, tidningar, bilderböcker, bild - text, film – rollspel, bild – ljud med mera.

Genremedvetenhet

Arbeta med läs- och skrivuppgifter på ett sådant sätt att eleven blir bekant med olika genrer. Intervjuer, dikter, spelregler, recept, tidningsannonser, reklam, dagboksinslag, listor, collage.

Övriga exempel på arbetsätt:

Individuellt:

Palinspel, kombinera bild med ord (bildbanken "Flexa och mixa" www.semej.se), Lexia på dator.

Gemensamt:

- ✓ Ordbingo, Memory, Rita och gissa, Med andra ord (förklara vad en bild föreställer), tidningsspel (Tidningen i skolan),
- ✓ tipsrunda eller spårning om till exempel allemansrätten,
- ✓ dikteringar,
- ✓ baka pepparkakor, Runebergstårter, förvälla och steka svamp, naturobservationer

Nedan ett exempel på hur eleven och läraren kan följa upp förvärvad kunskap.

Pia Tjulander, Hammarkullsskolan F-9, Angered - www.lektion.s

DETTA HAR JAG LÄRT MIG!

Vi färglägger en ruta, när du har lärt dig det som står i.

Du måste alltid visa din lärare vad du kan, innan ni färglägger rutan

JAG SOM LÄR MIG ALLT DETTA HETER _____

Skriva alla bokstäver	Läsa alla bokstäver	Räkna till 20	Räkna till 100	Ordnings-talen 1 -31	Veckans 7 dagar
Årets 12 månader	Årstiderna och vädret	Familj- och släktord	Mina person-uppgifter	Kroppens delar	Kläder och skor
Färger och mönster	Klockan: hel och halv, kvart i och kvart över	Klockan: 5, 10, och 20,25 före och över	Skriva enkla ord	Läsa enkla ord	Skriva enkla texter
Läsa enkla böcker	Motsatsord	Sammansatta ord	Rimord	Yrken	Djur och saker på bondgården
Klass-rummet	Skolgården	Sporter och idrottshallen	Slöjdsalen	Köket	Bildkonst-salen
Musik-salen	Vardags-rummet	Sovrummet	Badrummet	Olika hus och deras delar	Olika fordon och deras delar
Frukt och grönsaker	Maträtter och råvaror	Känslor	Skogen: träd blommor, svampar och djur	Havet: stranden, växter och djur	Staden: affärer, post, bank apotek, bibliotek
Substantiv	Adjektiv	Verb	Prepositioner	Jag, du, han, hon....	Min, mitt, mina, hans, hennes
Fem av Astrid Lindgrens sagofigurer	Fem andra kända barnboks-figurer	Använda lexikon och ordlistor	Geometriska figurer	Viktigaste matte-orden	Jag är en bra kompis som ger kamraterna arbetsro

Bedömning av elevens kunskaper

Vid bedömningen av olika läroämnen för elever med invandrabakgrund skall elevens bakgrund och den kunskap i svenska som så småningom utvecklats beaktas. I bedömningen av eleven skall mångsidiga, flexibla bedömningsmetoder som anpassats till elevens situation användas så att han eller hon kan visa sitt kunnande utan att avseende fästs vid eventuella brister i kunskaperna i svenska. Bedömningen av en elev med invandrabakgrund kan vara verbal under hela den grundläggande utbildningen med undantag av slutbedömningen. Beslut om verbal bedömning fattas av rektor och de lärare som undervisar eleven. Elever och vårdnadshavare med annat modersmål än svenska ges i mån av möjlighet upplysningar om bedömningen på sitt eget språk t.ex. med hjälp av tolk. Om en invandrarelev inte har svenska som modersmål, kan hans studier bedömas enligt lärokursen i svenska som andraspråk.

Under elevens första år måste en stor del av bedömningen ske genom direkt bedömning och basera sig på muntlig kommunikation, det vill säga

- hur mycket förstår eleven av det läraren läser högt eller berättar
- hur mycket av innehållet kan eleven återge
- vilka språkliga medel kan eleven använda

Småningom kan elevens skrivande också utvärderas. All bedömning måste naturligtvis ta hänsyn till elevens ålder.

Indirekt bedömning kompletterar den direkta med olika test och provverktyg.

Direkt bedömning

- involverar elevens egen kreativitet
- baserar sig på egenproducerade texter och samtal
- betonar helhet och innehåll
- görs i situationer där eleverna verkligen använder språket till exempel i dialoger, gruppdiskussion, återberättande, dramatisering och lekar, friskrivning, skapande av egna uppgifter inom olika temaområden, utförande av uppgifter tillsammans eller med någon annan

Indirekt bedömning

- sker genom i förväg konstruerade mätinstrument
- mäter enstaka komponenter såsom grammatik eller ordkunskap
- har färdiga svar, rätt och fel
- kan bestå av läs-/skrivtest, läsförståelsetest, läxförhör, skriftliga och muntliga prov, ordprov

Exempel på bedömningsmetoder:

- *hemläxor, läxförhör, inlämningsuppgifter*
- *läs/skrivtest, bandning, läsförståelsekort, rättstavningstest, spara skriven text*
- *prov*
- *individuella planens mål*
- *utvecklingssamtal*
- *uropeiska språkportfolion*

Bedömningskriterier för slutbedömningen

Bedömningen av elever som läser svenska som andraspråk kan med fördel vara verbal under hela den grundläggande utbildningen fram till slutbedömningen då vitsord ska användas.

Bedömningen ska göras för olika delområden: ex. tala, läsa, skriva, ordförråd, språklig aktivitet och kännedom om sin egen språkliga förmåga och vilja att utveckla sitt språk.

För utvärdering och bedömning av elevens språkkunskaper används Europarådets nivåskala för språkkunskaper, se bilaga.

Slutbedömningen omfattar vitsordsskalan 10 - 4

Bedömningen gäller hörförståelse, tal, läsförståelse och skrivning.

Vitsordet för utmärkta kunskaper 10 (B.2.2 - C.1.1)

- Eleven uttrycker sig i stort sett korrekt både i tal och i skrift.
- Eleven behärskar grammatiken och har en utmärkt språkkännedom
- Eleven har ett stort, både aktivt och passivt, ordförråd.
- Eleven förstår utmärkt även längre tal och framställningar på hög nivå.
- Eleven utvecklar aktivt sin språkliga förmåga och använder språket aktivt i alla situationer.
- Eleven kan använda språket såväl till att uttrycka tankar och känslor som till att argumentera i sak.
- Elevens uttal och intonation är tydliga och naturliga.
- Eleven kan inhämta och analysera ny kunskap med hjälp av olika medier och litteratur på svenska.
- Eleven har en hög abstraktionsnivå i språket, både i tal och i skrift, och kan förstå dolda budskap.

- Eleven är lyhörd för och reflekterar över stilistiska variationer och olika sätt att uttrycka sig i tal och skrift.

Vitsordet för berömliga kunskaper 9 (B.2.1- B2.2)

- Eleven uttrycker sig berömligt både i tal och i skrift.
- Eleven behärskar grammatiken och har en god språkkännedom.
- Eleven har ett stort, både aktivt och passivt, ordförråd.
- Eleven förstår huvudinnebörden av välstrukturerade tal eller framställningar såsom nyhetsuppläsningar, föreläsningar, diskussioner, filmer och debatter, även när det gäller abstrakta ämnen.
- Eleven utvecklar aktivt sin språkliga förmåga och använder språket aktivt i alla situationer.
- Eleven kan rätt väl använda språket såväl till att uttrycka tankar och känslor som till att argumentera i sak.
- Eleven har ett gott uttal och intonationen är nära nog naturlig
- Eleven kan inhämta och analysera ny kunskap med hjälp av olika medier och litteratur på svenska.
- Eleven har en hög abstraktionsnivå i språket, både i tal och i skrift, och kan förstå dolda budskap.
-

Vitsordet för goda kunskaper 8 (B.1.1 - B. 1.2)

- Eleven kan uttrycka sig tydligt i både tal och skrift.
- Eleven behärskar grammatiken rätt väl och har en rätt god språkkännedom.
- Elevens aktiva ordförråd är tillräckligt för att klara sig i vardagliga och skolmässiga situationer. Eleven har ett passivt ordförråd.
- Eleven förstår huvudpunkterna i strukturerade muntliga framställningar såsom nyheter, intervjuer och debatter.
- Eleven försöker aktivt använda sig av språket i de flesta vardagliga situationer för att uttrycka sina åsikter och känslor.
- Uttal och intonation är på god väg att bli naturliga.
- Eleven kan läsa och förstå texter som rör bekanta och mera allmänna områden. Eleven kan inhämta ny kunskap och information ur texter såsom tidningsartiklar, underhållnings- och faktatexter och även förstå skribentens avsikt med texten.
- Eleven kan förstå och delvis använda sig av dolda budskap i text och tal.

Vitsordet för nöjaktiga kunskaper 7 (A.2.1 -A.2.2)

- Eleven kan uttrycka sig rätt så tydligt i både tal och skrift i korta satser i rutinmässiga situationer.
- Eleven behärskar grammatiken delvis och har en varierande språkkännedom.
- Eleven har ett tillräckligt aktivt basordförråd för att klara sig i vardagliga och skolmässiga situationer.
- Eleven kan förstå enkelt vardagsnära tal och följa med i en diskussion som gäller ämnen som är bekanta för henne.
- Eleven är positiv till språket och försöker utveckla det i mån av möjlighet i vardagliga situationer.
- Elevens uttal och intonation är förståelig även om den egna accenten fortfarande är uppenbar.
- Eleven kan läsa och förstå korta texter och uppfatta huvudtankarna i lärobokstexter och till exempel tidningsnotiser, reklam, brev. För djupare förståelse krävs upprepad läsning och hjälpmedel.

Vitsordet för försvarliga kunskaper 6 (A.1.2 - A.1.3)

- Eleven kan uttrycka det mest elementära i tal och skrift med korta satser och inlärd fraser. Behöver ofta hjälp av samtalspartnern/läraren genom långsamt och tydligt tal, gester, upprepning och översättning.
- Eleven har ett mycket begränsat ordförråd och kan några standarduttryck.
- Eleven kan förstå enkla anvisningar och direkta frågor och uppmaningar.
- Elevens intresse att använda språket och att själv aktivt förbättra språket är svalt.
- Uttalet kan vålla svårigheter och förståelseproblem.
- Eleven kan förstå mycket korta och enkla texter med bekant innehåll eller som anknyter till elevens egna behov. Mycket begränsad förmåga att förstå obekanta ord ens i förutsägbara sammanhang.

Vitsordet för hjälpliga kunskaper 5 (A.1.1)

- Eleven kan uttrycka det mest elementära i tal med mycket korta satser eller enstaka ord.
- Eleven kan skriva språkets bokstäver och siffror och foga ihop enstaka bekanta ord och sina egna personuppgifter. Eleven behöver väldigt mycket hjälp av läraren genom långsamt och tydligt tal, gester, upprepning och översättning.
- Eleven har ett mycket begränsat ordförråd.
- Eleven visar ett klart intresse för att vilja förbättra sina kunskaper.
- Eleven förstår endast ett begränsat antal av de allra vanligaste orden och hälsningsfraserna och korta uppmaningar.
- Elevens uttal vållar stora förståelseproblem.

- Eleven känner till skriftsystemet men förstår mycket lite av skriven text, endast enstaka bekanta ord och fraser med stöd av bilder.

Vitsordet för underkända kunskaper 4

- Elevens kunskaper i språket, både vad det gäller det muntliga och skriftliga, är så gott som obefintliga. Eleven klarar inte ens de mest elementära situationer där språket används, vare sig i tal eller i skrift. Eleven visar inget intresse för språket eller vilja att lära sig språket.

Litteratur och internetlänkar

Bra länkar:

(länkar blir rätt snabbt gamla eller tagna ur funktion. Googla på "svenska som andraspråk" eller "träna svenska" till exempel så hittar du bra länkar- även till litteratur)

Här kommer i alla fall några som är aktuella nu:

Länk till flera länkar:

http://www.edu.fi/svenska_som_andra_sprak_materialnav/lararlankar/materialbaserade_lankar

Länk till övningar till språkverktyget (boken) Mål 1:

<http://www.malett.se/laromedel/sprakverktyg/2.html>

Arbetsbok att kombinera med Palinmaterialet:

<http://www.smartkids.se/Pdf-filer/Sv2Arbbok1.pdf>

En bra handbok för hela SVA- undervisningen: Nya språket lyfter.

http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.150335!Menu/article/attachment/11%2006%2027%20Svr%C3%A5ketlyfter_diagnos.pdf

Övningar i svenska på datorn:

<http://www.digitalaspåret.se/web2/index.htm>

En sida för lärare av lärare, du måste registrera dig för att få tillgång till lektionstipsen, men det är det värt! Ett bra exempel på lektionstips är Pia Tjulanders "Detta har jag lärt mig" på sidan 9. Sidan är hämtad från lektion.se.

<http://www.lektion.se/>

Tips för bedömning och utvärdering på svenska skolverkets sida:

http://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/ovrigt_bedomningsstod/2.1195/svenska-och-svenska-som-andrasprak-1.106467

Bra bildbank:

"Flexa och mixa" www.semej.se (beställningssida)

Undervisningslitteratur:

Emanuelsson, Birgitta & Gardell, Lovisa. (2011a). *Briljant svenska. Arbetsbok 2*. Gleerups.
Emanuelsson, Birgitta & Gardell, Lovisa. (2011b). *Briljant svenska. Lärarhandledning 2*. Gleerups
Emanuelsson, Birgitta & Karlberg, Lovisa. (2010). *Briljant svenska. Lärarhandledning 1*. Gleerups
Emanuelsson, Birgitta & Karlberg, Lovisa. (2009). *Briljant svenska. Arbetsbok 1*. Gleerups.
Wikström, Bim. (2009). *Briljant svenska. Textbok 1*. Gleerups
Wikström, Bim. (2010). *Briljant svenska. Textbok 2*. Gleerups
Wikström, Bim. (2011). *Briljant svenska. Textbok 3*. Gleerups

Briljantserien innehåller textbok, arbetsbok, lärarhandledning och lärarweb/elevweb. Jag har använt böckerna 1 och 2 under två års tid och textbok 3 i ett år. Under vårterminen 2012 utkommer arbetsbok 3. Jag har varit nöjd med samtliga böcker och tycker att de har relevant innehåll. Arbetsböckernas uppgifter är ibland bristfälliga eller få, men sådana gånger måste man som lärare bygga ut med eget material. Textbok 1 har fungerat bra för barn som befinner sig på nybörjarnivå, men arbetsboken har stundvis varit svår. *Jenny Eks kommentar.*

Böcker om vänskap och utanförskap

Faktaböcker för barn

Adams, Christine: *Bli en bra kompis* (faktabok)

Gahrton, Måns: *Riktigt viktigt, enligt Rosa* (faktabok)

Jackson, J.S: *De kallar mig tjockis!* (faktabok)

Högläsningböcker

Bästa kompisar: Roliga berättelser om vänskap

Carlberg, Ingrid: *Rosalie på djupt vatten* (6-9 år)

Holm, Annika: *Mod, Matilda Markströ* (bråk i klassen) (6-9 år)

Klefeldt, Lena: *Otto och hans värld (Mod, faror och vänskap)*
 Lidbeck, Petter: *När Johan vaknar en morgon är han stark*
 Nilsson, Moni: *Tzatziki och morsan (mobbing, vänskap, kärlek) (6-9 år)*
 ("berättelsen om Johan, slagskämpan Allan och den utsatta Chabril och om skolan och rektorn. Men mest handlar den om vad som krävs för att man ska kunna förändra något som är fel.")
 Wirsén, Karin: *Socketullen på kruskakullen (vänskap och bakning) (5-8 år)*

Bilderböcker

Andersen, H.C: *Den fula ankungen*
 Bergström, Eva: *Snurran på dagis (osams med bästisen)*
 Bergström, Gunilla: *Där går tjuv-Alfons, Vem räddar Alfons Åberg? + flera andra om Alfons*

 Bottner, Barbara: *Lennarts listor (om hur nya vänner kan lära en nåt nytt)*
 Dahlbäck, Helena: *Jocke Molin - apornas kusin (vänskap)*
 Eggens, Magda: *Ensamast i världen (sommarkatt)*
 Eliasson, Sari: *Kraxorkestern (om att vara annorlunda)*
 Hatkoff, Isabella: *Owen & Mzee: den sanna historien om en fantastisk vänskap. (bilderbok om en sköldpadda och en flodhäst) (6-9 år)*
 Janosch: *Jag gör dig frisk, sa lilla Björn. (att hjälpa en vän)*
 Johansson, George: *Fredrik Mattsson vinner en vän*
 Krapu, Solja: *Lille Ville (mobbing, mod)*
 *Kruusval, Catarina: *Ellen på stranden*
 Kruusval, Catarina: *Egon och rävungen*
 Landa, Norbert: *Förlåt!*
 Lindström, Eva: *Jag gillar Stig (vänskap och svartsjuka)*
 *Lindström, Eva: *Apan och jag (rimmad, för de mindre barnen)*
 Ljungqvist, Stefan: *Taggtråds-Tim*
 "river som taggtråd och värmer som en kudde. Beskriver mobbarens känslor och den mobbades"
 Lundberg, Sara: *Vita streck och Öjvi (vänskap)*
 Nilsson, Moni: *Kompisen blir arg*
 Nopola, Tiina: *Siri och lortiga Lotta*
 Olofsson, Helena: *Lene Lysmask (om utseende, ny i klassen, mobbing)*
 Rey, Margret: *Pricken (annorlunda utseende)*
 *Sandberg, Inger: *Tummens kompis (för de allra minsta)*
 *Sandberg, Inger: *Tummen får en vän (3-6 år)*
 *Scheffler, Axel: *Den snabba sparkcykeln (hjälpa en vän) 2-5 år*
 *Scheffler, Axel: *Den lilla pölen (trösta och hjälpa) 2-5 år*
 Shipton, Jonathan: *En otäck krokodil*
 *Stamp, Jörgen: *Kalle och giraff bygger lådbil (dela med sig)*
 *Stamp, Jörgen: *Kalles nya cykel (dela med sig)*
 Stark, Ulf: *Kanel och kanin och alla känslorna*
 Stenberg, Birgitta: *Billy och bollen + flera andra böcker om Billy*
 Szabo, Petra: *Emil, det halva fåret (utanförskap, annorlunda utseende)*
 Szegadi, Katalin: *Lenka (om vänskap och att duga som man är)*
 *Tenggren, Ariane: *Den lilla kaninen*

- *Tidholm, Anna-Clara: *Alla får åka med* (för 2-3-åringar)
- Velthuijs, Max: *Grodan blir glad* (...när man tror att alla andra är bättre än man själv...)
- *Velthuijs, Max: *Grodan och ankan* (för de minsta)
- Wieslander, Jujja: *Dagspöket möter ett spöke* (vänskap)
- Wieslander, Jujja: *Mamma Mu får ett sår*
+ *andra böcker om Mamma Mu*
- *Wirsén, Stina: *Leka tre* (för de minsta)
- *Wirsén, Stina: *Vem är ensam?* (för de minsta)
- *Wirsén, Stina: *Vem är arg?* (för de minsta)
- *Wirsén, Stina: *Vem är söt?* (för de minsta)

* = böcker för de minsta läsarna, *Ann-Britt Forsbloms kommentarer*